

राज्यातील बांबू प्रक्रिया उद्योगातील
कार्यरत नोंदणीकृत सहकारी संस्थांना
बांबू पुरवठा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र.१८०/ फ-९
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- २५ सप्टेंबर, २०२४

संदर्भ :-

१. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.टीएमआर-१३७४/४३२-५०-फ-५, दि.१७.०३.१९७७
२. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.आबांप-१०९५/प्र.क्र. १२८/फ-९, दि.३०.०५.१९९७
३. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१२/प्र.क्र.३३९/फ-९, दि.२१.०२.२०१४
४. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१२/प्र.क्र.३४९/फ-९, दि.०५.१२.२०१४
५. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.आससं-२०१२/प्र.क्र.४०/का-३, दि.०६.०६.२०१४
६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्र. कक्ष-१६/आर-१ /बांबू संकीर्ण/प्र.क्र.२९/२०-२१/४१९, दि.१२.०७.२०२३
७. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्र. कक्ष-१६/ए-२/प्र.क्र./ आदिवासी बांबू संस्था /२२-२३/४६८, दि.२३.०७.२०२४

प्रस्तावना :-

महसूल व वन विभागाच्या संदर्भ क्र.१ येथील दिनांक १७.०३.१९७७ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार वनक्षेत्रात कुपातील वनोपज तोडीची कामे जंगल कामगार सहकारी संस्था किंवा पब्लीक ट्रस्ट ॲक्ट अंतर्गत नोंदणीकृत शाळा, महाविद्यालय, ग्रंथालय व रुग्णालय यांना अनुसूचित दर + १०% व अनुज्ञेय कर आकारणी करून रु.३००० च्या मुल्यापेक्षा जास्त मागणी असेल तर लाकुड पुरवण्याची तरतुद आहे. परंतु बांबू पुरविण्याची तरतुद नाही.

महाराष्ट्र राज्यातील बांबूची योग्य मार्गाने विल्हेवाट व्हावी यासाठी संदर्भ क्र.३ शासन निर्णय दि. २१.०२.२०१४ अन्वये राज्यात बांबू विल्हेवाटीसाठी धोरण निश्चित करण्यात आले आहे. त्यानुसार महाराष्ट्रातील वन क्षेत्रात उत्पादित होणारा बांबू सर्वप्रथम १) निस्तारधारकांना आणि २) बांबूवर पारंपारीक हक्क प्राप्त धारकांना वन कायद्याखाली देण्यात आला आहे. तसेच सदर शासन निर्णयान्वये आदिवासी/ बिगर आदिवासी क्षेत्रातील लघू उद्योग, मध्यम उद्योग/ मोठे उद्योग यांना ई-लिलावाद्वारे बांबू पुरवठा करण्याची तरतुद करण्यात आली आहे.

संदर्भ क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये नोंदणीकृत बुरुड व बांबू व्यवसाय करणाऱ्या कुटुंबांना स्वयंरोजगार मिळण्याकरीता विदर्भातील ९ जिल्ह्यात दरवर्षी प्रति कुटुंब १५०० बांबूचा पुरवठा निस्तार दरावर करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. तसेच संदर्भ क्र. ४ येथील शासन निर्णयान्वये बुरुड समाजातील बांबू कारागीरांना पुरवठा करण्यात येणाऱ्या बांबूवरील स्वामित्व शुल्कातुन सुट प्रति कुटुंब प्रतिवर्षी १५०० बांबू इतक्या मर्यादेत देण्यात येते. आदिवासी विकास विभागाच्या संदर्भाधिन क्र.५ येथील नमुद शासन निर्णयान्वये गडचिरोली जिल्हा आदिवासी बांबू प्रक्रिया सहकारी संस्था मर्या. गडचिरोली

या संस्थेस बांबुवर प्रक्रिया करुन उत्पादने बनविण्याचा पथदर्शी प्रकल्प राबविण्याची मान्यता देण्यात आली आहे.त्यानुसार सदर संस्थेने मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.), गडचिरोली यांना बांबू पुरवठा करण्याची विनंती केली होती.त्यानुषंगाने प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे संदर्भ क्र. ५ व ६ येथील नमूद पत्रान्वये सादर केलेल्या प्रस्तावास अनुसरुन बांबू प्रक्रिया उद्योगात कार्यरत असलेल्या नोंदणीकृत सहकारी संस्थाना त्यांच्या प्रकल्पाकरीता वनातून कच्चा माल (बांबू) पुरवठा करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधिन होता.

शासन निर्णय :-

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे संदर्भ क्र. ५ व ६ येथील नमूद पत्रास अनुसरुन संदर्भाधिन क्र.१ ते ५ येथील नमूद शासन निर्णयातील तरतुदी विचारात घेता, बांबू प्रक्रिया उद्योगात कार्यरत असलेल्या नोंदणीकृत सहकारी संस्थाना बांबू पुरवठा करण्याची तरतुद करण्यास खालील अटीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे:-

१. शासन निर्णय दि. ३०.०५.१९९७, २१.०२.२०१४, ०५.१२.२०१४ मधील तरतुदीनुसार बुरुडांना व इतर पात्र लाभधारकांना प्राधान्याने बांबूचा पुरवठा निस्तार दरावर करण्यात यावा. सदर पात्र लाभधारकांना बांबू उपलब्ध करुन दिल्यानंतर उर्वरित बांबूचा पुरवठा हा सहकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार नोंदणीकृत सहकारी संस्था ज्या बांबू प्रक्रीया उद्योगामध्ये कार्यरत आहेत अशा संस्थांना प्रायोगिक तत्वावर २ वर्षाकरिता करण्यात यावा. तसेच सदर संस्था बांबू प्रक्रीया उद्योगामध्ये कार्यरत असल्याचे उप जिल्हा निबंधक यांनी प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
२. बांबू प्रक्रीया उद्योगामध्ये कार्यरत नोंदणीकृत सहकारी संस्थांनी बांबू पुरवठा करण्याची मागणी केल्यानंतर सदर संस्थेकडील उपलब्ध असलेली यंत्रसामुग्री यांची सहाय्यक वनसंरक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी स्थळ पाहणी करुन त्याबाबतचा अहवाल ७ दिवसात संबंधित वनसंरक्षक/मुख्य वनसंरक्षक यांना सादर करावा.
३. सामुहिक वनहक्क क्षेत्रातील बांबू वगळून वन विभागाच्या अखत्यारितील बांबू हा वनवृत्ताचे दरवर्षी ठरविण्यात येणारे अनुसूचित दर + १०% + अनुज्ञेय कर या दराने आकारणी करुन पुरवठा करण्याचे अधिकार संबंधित वनसंरक्षक किंवा मुख्य वनसंरक्षक यांना असेल.
४. बांबू प्रक्रीया उद्योगामध्ये कार्यरत आहेत अशा नोंदणीकृत संस्थांना सदर बांबू त्याच जिल्ह्याच्या वनक्षेत्रातील उपलब्ध करुन देण्यात यावा. अशा नोंदणीकृत संस्थांना बांबू पुरवठा हा त्याच जिल्ह्यातील संबंधित वन विभागाच्या आगारातून करण्यात यावा.
५. सदर शासन निर्णयानुसार पुरवठा केलेल्या बांबूचा अहवाल दर ३ महिन्यांनी शासनास सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९२५१७४५२७०८१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विवेक होशिंग)

उप सचिव (वने), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
३. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, शिक्षण व प्रशिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, तथा महासंचालक, सामाजिक वनीकरण महाराष्ट्र राज्य, पुणे
६. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
७. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संसाधन उपयोग), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
८. सर्व विभागीय आयुक्त
९. सर्व जिल्हाधिकारी
१०. सर्व उपजिल्हा निबंधक
११. सर्व मुख्य वनसंरक्षक
१२. सर्व उपवनसंरक्षक
१३. सर्व वनपरिक्षेत्र अधिकारी
१४. वित्त विभाग (व्यय-१०), मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. महालेखापाल-१/२ (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
१६. सह सचिव/उपसचिव, वित्त विभाग (अर्थ-३)/(व्यय-१०), मंत्रालय, मुंबई-३२.
१७. कार्यासन अधिकारी, फ-२/ब-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१८. कार्यासन फ-९, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२. (निवडनस्ती)